

Ingūna Stranga

Kā dabūt jauniešus uz bibliotēku?

Pusaudzis un grāmatas lasīšana — cik daudzi šo ainu vēlētos redzēt biežāk! Ikdienas darbā bibliotēkās vērojam, ka pusaudži grāmatas lasīšanu arvien biežāk aizstāj ar darbošanos virtuālajā pasaulē, un ne reti ļoti nopūlamies, lai tomēr ieinteresētu viņus ielūkoties arī grāmatā. Kā panākt, lai mūsu centieni vainagotos panākumiem?

Semināra vadītāja — Zolingenes pilsētas bibliotēkas direktore Klaudija Elsner-Overberga

ar jauniešiem, bet arī tikām rosināti meklēt jaunas iespējas un uzdrīkstēties realizēt netradicionālas idejas savā darbā.

Mūsdienu bērnu lasīšanas paradumi

Vācijā īstenotā ilglaicīgā projekta "Mediju partneri un skola" rezultāti atklāja bērnu attieksmi pret lasīšanu un lika pārdomāt, kā labāk organizēt bibliotēkas darbu. Tika noskaidrots, ka vecuma posmā no 6 līdz 10 gadiem bērni lasīšanu uzskata par hobiiju, tā tiek uztverta kā piedzīvojums. Bibliotēkas apmeklējums šajā vecumā bērniem ir nozīmīgs. Parasti viņi kopā ar klasi ir bijuši ekskursijā uz bibliotēku,

viņiem patīk pasākumi — pidžamu ballītes, tikšanās ar autoriem u.c., bērnus interesē arī datorspēles. Attieksme pret lasīšanu mainās no 10 līdz 13 gadiem, kad tā bērniem vairs nešķiet nozīmīga. Bērni kļūst par "negribīgiem" lasītājiem, kuri saka: "Nē, es nelasīšu, tas nav forši!" Grāmata vairs neatrodas priekšplānā, tās vietu ieņem datorspēles, kuras tiek spēlētas it visur. Bibliotēka vairs netiek regulāri apmeklēta. Klašu ekskursijas uz bibliotēkām tiek uzskatītas par garlaicīgām. Tomēr

Latvijas bibliotekāru grupu darbs vācu kolēģes vadībā

Jaunu darba formu un metožu izmantojums ir šodienas darba ar jauniešiem nepieciešamība, uzskata Zolingenes pilsētas bibliotēkas *Stadtbibliothek Solingen*, Vācijas direktore **Klaudija Elsner-Overberga** (*Claudia Elsner-Overberg*), kura 2011.gada vasaras nogalē viesojās Rīgā, lai vadītu semināru "Labais! Baigi čoini! Kā dabūt jauniešus uz bibliotēku?". Šajā seminārā, ko organizēja Gētes institūts Rīgā, Latvijas Bibliotekāru biedrība un Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrs, mēs, vairāku Latvijas pilsētu bibliotekāri, ne tikai guvām ieskatu Zolingenes pilsētas bibliotēkas aktivitātēs darbā

no vecā, bibliotēka kļūs modernāka, jo vecais vienmēr aizklāj jauno. Bibliotēkās jāpaplašina piedāvājums pusaudžiem — ne tikai grāmatas, bet arī citi mediji; izdevumus var kārtot nevis pēc bibliotekāriem ierastās klasifikācijas sistēmas, bet pēc jauniešu vidū pieprasītākajām tēmām (čūskas, zirnekļi, futbols u.c.).

Pasākumi pusaudžiem Zolingenes pilsētas bibliotēkā

Zolingenes bibliotekāriem kopā ar pusaudžiem izdevies realizēt vairākas interesantas idejas — jauniešu

K.Elsnere-Overberga vadīja arī deju un... kikkboksā "meistarklasi"

muzicēšana bibliotēkā, kopīga (bibliotekārs un pusaudži) izdevumu iegāde bibliotēkai, lasīšanas klubs, kura dalībnieki reizi nedēļā lasa priekšā tekstus dažādām auditorijām. Bibliotēkas modes skatē meitenes mācās gaitu augstpapēžu korpēs, bet zēni darbnīcā "Kūlie džeki" ("Cool jacks") spriež par to, kā ir būt foršam un superīgam, veido videofilmiņas, ieskaņo tās. Nodarbībās vecāko klašu skolēniem "Kā izteiksmīgi lasīt priekšā mazākiem bērniem" tiek mācīts, kur ieturēt pauzi, kā akcentēt tekstu ar balsi. Vēlāk nodarbību dalībnieki vada pasākumus jaunāko klašu skolēniem. Motivācija līdzdalībai — labs novērtējums (atzīme) skolā literatūras stundā. Gan zēni, gan meitenes labprāt izmanto "pārgērbšanās kasti", kur ir ieliktas pieaugušajiem vairs nederīgas mantas — apģērbs, rotaslietas u.c. Bibliotēkā bērniem kļūst interesanti, kad var pārgērbties dažādos tēlos, piemēram, zēniem patīk pārvērsties par šausmu tēliem.

Darbā ar jauniešiem var izmantot datortehnoloģiju iespējas, piemēram, veidot *blogu*. Zolingenes pilsētā *blogs* (<http://blog.jubiso.de>) ir platforma, kur jaunieši tiek motivēti izteikt savas domas par izlasīto. Tiek izmantots tas, ka programmatūra nemaksā neko, ir nepieciešams tikai dators, nav piesaistes konkrētai vietai. *Bloga* veidošanā piedalās visi, kas to vēlas. Vispirms bibliotēkā ir jāiesniedz 4–5 labi raksti, tad tiek dota iespēja rakstus publicēt pašiem. Apraksti par grāmatām ir grupēti pa tematiem (piedzīvojumi, citas valstis, in-

valīdi, biogrāfijas u.c.), kas tiek izstrādāti kopā ar jauniešiem. *Blogeriem* ir jāievēro konkrēti noteikumi — esi pieklājīgs, ievēro likumus, neraksti to, kas ir aizliegts u.c. *Bloga* interesentiem un aktīvistiem tiek rīkotas tikšanās reizes arī reālajā dzīvē. Galvenais ieguvums — projektā arvien tiek iesaistīti jauni dalībnieki.

"Nākotnes darbnīca"

Semināra dalībniekiem K.Elsnere-Overberga vadīja "meistarklasi", mācot repot tekstu, apgūstot kikkboksā kustības mūzikas pavadībā. Grupu darbā "Nākotnes darbnīcā" bibliotekāriem bija jādomā un jāapspriež, vispirms — kas ir slikti mūsu darbā, kāpēc netiekam uz priekšu? Tika minētas gan visiem zināmās patiesības par finansējumu, telpām utt., bet bija arī savas attieksmes un zināšanu kritisks izvērtējums. Domājot par to, kāda veidotos bibliotēka, ja būtu neierobežoti daudz iespēju (naudas), tika uzburta "Sapņu bibliotēkas" aina — moderna ēka kopā ar jauniešu centru. Puķes, dzīvnieki, kafejnīca, baseins, strūklaka, pagrabā — spēļu zāle, disko salons, *tattoo*, telpa meditācijai; jumta kafej-

nīca, kur jaunieši var sauļoties, teleskopi, lai var skatīties zvaigznēs; randiņu un tusiņu telpa, grāmatas, kas nestāv plauktos, bet ir izmētātas it visur utt.

Bet ko varam īstenot jau no rītdienas? Varbūt sākt ar vēlēšanos darbu ar pusaudžiem veikt citā kvalitātē? Protams, jaunas lietas un uzlabojumus veicot, vienmēr jāapzinās un jāizvērtē iespējas, resursi, tehnoloģijas utt., tomēr varam arī pārdomāt K.Elsnere-Overbergas sacīto: "Svarīga ir uzdrīkstēšanās, jaunu ideju radīšana un realizēšana. Un tikpat svarīga ir arī nepiepildāmo ideju paturēšana redzeslokā."

Papildinformācija par semināru "Labais! Baigi čoini! Kā dabūt jauniešus uz bibliotēku?" pieejama Gētes institūta Rīgā tīmekļa vietnē "Bērnu un jauniešu bibliotēkas": <http://www.goethe.de/ins/lv/prj/bib/jug/lv8096921.htm>.

Gētes institūta Rīgā foto